

POSTANOWIENIE

Dnia 21 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Leszek Bielecki

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania E. J.
od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
o prawo do emerytury rolniczej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 21 stycznia 2021 r.,
zażalenia odwołującego się na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 31 sierpnia 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z dnia 31 sierpnia 2020 r. odrzucił skargę kasacyjną wniesioną przez pełnomocnika wnioskodawcy E. J. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 6 maja 2020 r., III AUa (...), oddalającego apelację wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 1 października 2019 r., VIII U (...) w sprawie o prawo do emerytury rolniczej.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że skarga kasacyjna została złożona po upływie ustawowego terminu. Sąd Apelacyjny wskazał, że odpis wyroku z dnia 6 maja 2020 r., wraz z uzasadnieniem został doręczony dorosłemu domownikowi wnioskodawcy w dniu 9 czerwca 2020 r. (*k. 73 akt sprawy*). W dniu 11 sierpnia 2020 r. pełnomocnik ubezpieczonego złożył skargę kasacyjną. Z uwagi na fakt, że

dzień 9 sierpnia 2020 r., w którym mijał dwumiesięczny termin do wniesienia skargi dla wnioskodawcy, przypadał na dzień ustawowo wolny od pracy (niedziela), Sąd Apelacyjny wyliczył, że przedmiotowy termin upłynął z dniem 10 sierpnia 2020 r., dlatego skarga kasacyjna złożona w dniu 11 sierpnia 2020 r. została uznana za spóźnioną.

Zażalenie na powyższe postanowienie Sądu Apelacyjnego wniósł pełnomocnik wnioskodawcy zarzucając naruszenie art. 398⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 133 § 3 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez brak doręczenia pełnomocnikowi wnioskodawcy odpisu wyroku Sądu Apelacyjnego wraz z uzasadnieniem i uznanie, że dwumiesięczny termin na wniesienie skargi kasacyjnej rozpoczął swój bieg od dnia doręczenia odpisu wyroku Sądu drugiej instancji wraz z uzasadnieniem dorosłemu domownikowi wnioskodawcy oraz art. 398⁶ § 2 k.p.c. przez odrzucenie skargi jako wniesionej po upływie terminu.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu zażalenia skarżący podniósł, że Sąd Apelacyjny nie doręczył odpisu wyroku z dnia 6 maja 2020 r. wraz z uzasadnieniem pełnomocnikowi wnioskodawcy, radcy prawnemu M. P., posiadającemu umocowanie do reprezentowania wnioskodawcy również przed Sądem drugiej instancji, co powinien był uczynić na podstawie art. 133 § 3 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. E. J. osobiście przekazał pełnomocnikowi odpis wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) wraz z uzasadnieniem w dniu 16 czerwca 2020 r. W ocenie skarżącego od tego dnia jako skutecznego doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem stronie skarżącej, należało liczyć bieg dwumiesięcznego terminu do wniesienia skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie uzasadnia uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Wydaje się, iż Sąd Apelacyjny za pewnik przyjął, że pełnomocnictwo procesowe udzielone zostało do zastępstwa procesowego tylko w postępowaniu przed Sądem Okręgowym (Sądem pierwszej instancji). Uzasadnienie

zaskarżanego postanowienia kwestię tą całkowicie pomija. Nie przedstawia żadnych wątpliwości do określonej tak daty granicznej pełnomocnictwa. Z drugiej strony brak jest w uzasadnieniu faktu, a ściślej ustalenia, że wolą skarżącego było ograniczenie pełnomocnictwa procesowego tylko do postępowania przed Sądem Okręgowym.

Skarżący ustanowił pełnomocnika po złożeniu przez pozwanego odpowiedzi na jego odwołanie. Pisemna treść pełnomocnictwa procesowego z 28 sierpnia 2019 r. (k. 13 akt) wskazuje, że skarżący udzielił pełnomocnictwa radcy prawnemu M. P. do reprezentowania „w sprawie o sygn. akt VIII U (...) prowadzonej przed Sądem Okręgowym w L., z prawem udzielania substytucji”. Jeżeli ograniczyć się tylko do treści zapisu w dokumencie pełnomocnictwa, to skarżący może twierdzić, iż pełnomocnictwo zostało udzielone do reprezentowania go „w sprawie ...”, czyli w całej sprawie, a nie tylko na etapie postępowania przed Sądem Okręgowym. Jednoczesne wskazanie w jednym zdaniu na sprawę prowadzoną przed Sądem Okręgowym nie musi być równoznaczne z tezą, iż pełnomocnictwo ogranicza temporalnie umocowanie do reprezentowania zlecającego tylko w postępowaniu przed Sądem Okręgowym. Można przyjąć, że dalsza część zdania stanowi dopełnienie opisu sprawy, czyli indywidualizuje sprawę sądową, która wówczas, czyli w czasie udzielenia pełnomocnictwa była prowadzona przed Sądem Okręgowym. Innymi słowy przy samej literalnej treści pełnomocnictwa wysoce wątpliwe jest odrzucenie skargi kasacyjnej ze względu na termin do jej wniesienia.

Aprobowując stanowisko Sądu Apelacyjnego należałoby przyjąć, że wolą skarżącego było czasowe ograniczenie pełnomocnictwa tylko do postępowania przed Sądem Okręgowym.

Rzecz w tym, iż skarżący zarzuca w zażaleniu, że udzielone umocowanie (pełnomocnictwo) obejmowało reprezentowanie strony w całym postępowaniu, a więc nie tylko przed Sądem pierwszej instancji.

Pełnomocnictwo procesowe udzielone „w sprawie” z reguły oznacza umocowanie do prowadzenia sprawy do jej zakończenia przed sądem powszechnym, czyli również w drugiej instancji (por. uchwała Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07).

Pełnomocnictwo to umowa stron, stąd znaczenie mają oświadczenia woli, które zawsze należy ustalić. Dokument umowy pełnomocnictwa, który w ocenie Sądu nie jest jasny lub budzi wątpliwości nie pozwala na dowolne ustalenie treści zakresu umocowania i nie zamyka oceny, bowiem prócz umowy obowiązuje ustawa, która przyjmuje rozwiązanie ogólne, czyli że pełnomocnictwo procesowe obejmuje całą sprawę (art. 91 k.p.c.).

Natomiast założenie przeciwne, że pełnomocnictwo zawiera ograniczenie przedmiotowe (zakresowe) lub czasowe (tylko do określonej czynności lub instancji) powinno być wyraźne. Strona powinna więc wystarczająco jasno wyrazić wolę zawężenia zakresu pełnomocnictwa, jeśli udziela takiego umocowania do działań „w sprawie”.

Treść oświadczeń stron umowy pełnomocnictwa podlega ustaleniu na podstawie art. 65 k.c. w zw. z art. 92 k.p.c., czyli nie pomija się również woli zleceniobiorcy (pełnomocnika). Brak jest ustaleń własnych i analizy Sądu Apelacyjnego w tym zakresie w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia.

Nie można nie dostrzec, iż ustanowiony w sprawie pełnomocnik sporządził i wniósł apelację w imieniu wnioskodawcy, co może potwierdzać, że wolą mocodawcy było udzielenie pełnomocnictwa do reprezentowania go w całym postępowaniu w sprawie, czyli także przed Sądem powszechnym drugiej instancji.

Obecnej apelacji nie można sprowadzić tylko do czynności procesowej w sądzie pierwszej instancji, gdyż określa ona istotę postępowania apelacyjnego, które kończy orzeczenie drugiej instancji. Skoro w zasadzie jest to postępowanie pisemne i merytoryczne, to nie jest uzasadnione założenie, że ograniczenie pełnomocnictwa do pierwszej instancji pozwala jeszcze wnieść apelację, zaś przed sądem drugiej instancji to postępowanie ma prowadzić sama strona, która nie jest autorem apelacji (por. w podobnej sprawie postanowienie Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2006 r., II UZ 78/05).

Ograniczenie pełnomocnictwa musiałoby być w takiej sytuacji wyraźne, skoro pełnomocnik opracowuje i składa w imieniu strony apelację, czyli co najmniej dorozumianie może to wskazywać na reprezentowanie strony również na etapie postępowania apelacyjnego, wszak apelacja decyduje o postępowaniu przed sądem drugiej instancji.

Apelacja została skierowana do rozpoznania na posiedzeniu niejawnym i dlatego nie było rozprawy apelacyjnej, na której kwestia reprezentacji w przypadku wątpliwości zostałyby wyjaśnione.

Przed wydaniem wyroku Sąd Apelacyjny zwrócił r. pr. M. P. jako pełnomocnikowi skarżącego opłatę od apelacji (k. 54 akt). Wcześniej Przewodniczący Wydziału Sądu Okręgowego w przedstawieniu akt Sądowi Apelacyjnemu (k. 47) wskazał w części – „*Pełnomocnicy k.13, 18*”, czyli nie pominął pełnomocnictwa udzielonego przez skarżącego (k. 13).

Oceny tak ustalonego zakresu pełnomocnictwa procesowego (umowy) nie podważałoby zarządzenie po wydaniu wyroku na posiedzeniu niejawnym, dotyczące doręczenia wnioskodawcy odpisu wyroku z pouczeniem o możliwości wniesienia skargi kasacyjnej. Doręczenie uzasadnienia sądu drugiej instancji należy jeszcze do postępowania w sprawie przed sądem powszechnym, dlatego doręcza się je pełnomocnikowi strony (art. 133 § 3 k.p.c. w zw. art. 387 § 3 *in fine* k.p.c.).

Z tych motywów Sąd Najwyższy postanowił o uchyleniu zaskarżonego postanowienia na mocy art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.